

Notitie bij het onderzoek kostendekkendheid tarieven begroting 2021

Aan: De gemeenteraad van Dalfsen
Van : College van B&W
Datum: 6 oktober 2020
Betreft: Onderzoek kostendekkendheid legestarieven c.a.

Inleiding

In de begroting 2020 is aangegeven dat in 2020 een onderzoek wordt uitgevoerd naar de mate van kostendekkendheid van de gemeentelijke leges en tarieven doelbelastingen. Dit naar aanleiding van de financiële scan die in 2019 werd uitgevoerd door de provincie Overijssel. In die scan werd opgemerkt dat er een verschil leek te zijn tussen de lasten en de baten betreffende de legesproducten van circa € 0,9 miljoen.

Bij de begroting 2020 is een eerste verkennende notitie naar dit verschil uitgebracht. Daarin werd opgemerkt: *“Het is daarnaast mogelijk dat er kosten worden toegerekend die feitelijk maar zijdelings bij de producten betrokken zijn. Hierdoor worden er veel lasten toegerekend die niet in verhouding staan tot het totaal aan baten. Het naar beneden brengen van deze lasten zal geen daadwerkelijk voordeel opleveren voor de exploitatie maar maakt de gepresenteerde kostendekkendheid wel zuiverder. Om te weten of er veel van deze kosten worden toegerekend is nader onderzoek noodzakelijk.”*

Dit was mede de aanleiding meer uitgebreid onderzoek te (laten) doen naar de mate van kostendekkendheid.

Momenteel bevindt het onderzoek zich in de afrondende fase. Na oplevering van het definitieve onderzoeksrapport wordt ons college nader geadviseerd over aanbevelingen die uit het onderzoek naar voren komen. De belangrijkste financiële conclusie kan echter op grond van de actuele stand van zaken wel getrokken worden.

Voorstel

We stellen uw raad voor:

1. kennis te nemen van de conclusie van het onderzoek dat sprake is van 90% kostendekkendheid bij de heffing van leges c.a.;
2. Voor 2021 de kostendekkendheid van leges eenmalig naar 100% aan te passen (meeropbrengst: € 200.000) en de begroting 2021 daarop te wijzigen (1^e begrotingswijziging 2021);

Argument

Het onderzoek moet nog worden afgerond. Naar verwachting levert het onderzoek diverse conclusies en aanbevelingen op, naast de kostendekkendheid van 90%. Gedacht moet o.a. worden aan de wijzigingen die de Omgevingswet (2022) op gaat leveren voor de mogelijkheden leges te heffen. Ons college zal die aanbevelingen in samenhang met elkaar beoordelen om na te gaan of en welke structurele vervolgacties nodig en mogelijk zijn.

Het onderzoek

In artikel 229b van de Gemeentewet is opgenomen dat voor onder meer de heffingen waar het onderzoek betrekking op heeft, de geraamde baten niet uit mogen gaan boven de geraamde lasten ter zake. Er is een rekenmodel opgesteld waarmee de huidige systematiek van kostentoerekening, de registratie van de kostencomponenten, de opbrengsten en de berekeningen van de mate van kostendekkendheid in relatie tot de tarieven worden getoetst.

Voor de berekening van de begrote baten is daarbij uitgegaan van het aantal prestaties vermenigvuldigd met het tarief voor die prestatie volgens de betreffende verordening. De lasten bestaan uit personele inzet voor het leveren van de prestatie, vermeerderd met een opslag voor overhead en bestaan daarnaast uit de materiële directe lasten.

Het onderzoek bestaat uit vier fasen:

1. Verzamelen informatie

Met behulp van de aangeleverde basisgegevens is een calculatiemodel gemaakt. De bij de heffingen behorende begrotingsposten zijn daarbij aan de belastbare feiten gekoppeld. Het gaat om het aantal verwachte aanvragen en/of aanslagen per belastbaar feit, de geschatte gemiddelde tijdsbesteding die het kost om een aanvraag af te doen en de materiële kosten die aan de legesheffing kunnen worden toegerekend.

2. Verwerking en analyse van de aangeleverde gegevens

In deze fase zijn de geleverde gegevens gecontroleerd op actualiteit en volledigheid, in het rekenmodel ingevoerd en geanalyseerd.

3. Verdiepingsslag door middel van interviews en nadere uitvraag

Na analyse van de gegevens zijn de belangrijkste uitkomsten en bijzonderheden weer voorgelegd aan de eenheden. Door de Coronamaatregelen hebben alle overleggen en besprekingen op afstand plaatsgevonden.

4. Opstellen van de rapportage

De definitieve rapportage wordt in de loop van oktober 2020 verwacht.

Conclusies

Uit het onderzoek blijkt een mate van kostendekkendheid van 90%, wat een mogelijke budgettaire ruimte betekent van € 200.000. Het verschil met de in de provinciale scan benoemde "ruimte" van € 0,9 mln. wordt voornamelijk verklaard door twee oorzaken:

1. In het onderzoek kostendekkendheid is gedetailleerder dan in de begroting gekeken naar de kostenkant. In de gemeentelijke begroting (waar de provincie de scan op baseerde) vindt de kostentoe rekening op een globale wijze plaats. Het gevolg daarvan is dat kosten van gemeentelijke beleid samen met de uitvoeringskosten van het verstrekken van vergunningen toegerekend zijn aan de betreffende beleidsvelden. Hierdoor worden de kosten per beleidsveld wel inzichtelijk, maar niet de kosten van vergunningverlening op zich. Daardoor ontstaat een onzuiver beeld van de kostendekkendheid die schijnbaar veel lager is dan in werkelijkheid het geval is. Oftewel: de gemeentelijke begroting is niet geschikt om op detailniveau integrale kostprijsberekeningen betreffende de verschillende legestarieven mee uit te voeren. Het nu uitgevoerde onderzoek levert die kostprijzen wel op en daarmee een meer nauwkeurig beeld van de mate van kostendekkendheid.
2. Bij het onderzoek is zoals gebruikelijk uitgegaan van uurtarieven inclusief een opslag voor overhead. Hierdoor is een eenduidige wijze van toerekening van overhead gebruikt. In de begroting wordt alle overhead echter geraamd op één taakveld "overhead", overeenkomstig de voorschriften zoals bepaald in het Besluit Begroten en Verantwoorden. Zodoende is bij de integrale kostprijsberekening zoals die is uitgevoerd in het onderzoek, meer overhead meegenomen, die in de begroting door het BBV momenteel niet in die mate voldoende zichtbaar is bij de legesproducten.